

فهرست
لاک پشت پرنده

فهرست لاک پشت پرنده

اصول و شیوهی انتخاب

«فهرست لاک پشت پرنده» یک فهرست کتاب است که به ضمیمه‌ی پژوهشنامه ادبیات کودک، در هر فصل، برای کودکان و نوجوانان به خانواده‌ها، کتابداران، مربیان، مدارس و کتابفروشان پیشنهاد می‌شود. در این بخش گروهی از کارشناسان، منتقدان و نویسندگان پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان به بررسی کتاب‌های منتشر شده‌ی هر فصل در زمینه‌های ادبیات، کتاب‌های تصویری و علوم انسانی می‌پردازند و آثاری را که قابلیت راهیابی به فهرست دارند معرفی می‌کنند. کتاب‌های پیشنهادی از نظر این گروه نسبت به باقی آثار آن فصل برجسته‌تر بوده و عناصری دارند که آن‌ها را متمایز و قابل پیشنهاد می‌سازد.

اعضای داوری فهرست لاک پشت پرنده:

معصومه انصاریان، شکوه حاجی‌نصرالله، شادی خوشکار، علی‌اصغر سیدآبادی، حسین شیخ‌الاسلامی، گیسو فغفوری، حدیث لزرغلامی، مریم محمدخانی، رویا مکتبی و ربابه میرغیائی.

اصول و شیوهی انتخاب فهرست:

۱. این فهرست در سه بخش تنظیم می‌شود: راه‌یافته به فهرست، کتاب‌های خوب و کتاب‌های عالی.
۲. با این‌که تمرکز این بخش بر روی داستان و شعر (تألیف و ترجمه) و کتاب‌های تصویری است، اما گاهی کتاب‌هایی در حوزه‌ی علوم انسانی به چاپ می‌رسند که قابل چشم‌پوشی نیستند. سعی بر این است که کتاب‌های برجسته‌ی علوم انسانی نیز تا حد امکان در این فهرست معرفی شوند.
۳. کتاب‌ها به پیشنهاد دست کم دو نفر به فهرست راه می‌یابند، اما برای این‌که جزو عالی‌ها و خوب‌ها قرار بگیرد، باید به تأیید اکثریت اعضای داوری نیز برسند.
۴. نویسندگان و منتقدانی که در یک مؤسسه‌ی انتشاراتی مشغول به فعالیت

هستند نمی‌توانند کتاب‌های آن مؤسسه را پیشنهاد بدهند یا معرفی کنند.

۵. نویسندگان دیگر، بیرون از گروه داوری، هم می‌توانند در پیشنهاد کتاب و نوشتن معرفی‌نامه‌ی کتاب‌ها با گروه داوری همکاری کنند.

۶. اگر اعضای گروه داوری کتابی چاپ و منتشر کرده‌اند که به پیشنهاد یکی از منتقدان بیرون از گروه داوری و با تأیید اکثریت داوران شایستگی راه‌یابی به فهرست‌ها را دارد معرفی آن اثر به فردی خارج از اعضای داوری واگذار می‌شود. هم‌چنین این آثار توسط اعضای داوری رتبه‌بندی نشده و در بخش جداگانه‌ای از فهرست معرفی می‌شوند.

۷. در هر شماره از پژوهشنامه کتاب‌های یک فصل بررسی و از میان آن‌ها کتاب‌هایی پیشنهاد می‌شود. فصل مورد بررسی در اول این بخش قید خواهد شد.

۸. فهرست اولیه‌ی کتاب‌ها بر اساس آمار خانگی کتاب تهیه خواهد شد. چنان‌چه کتابی از هر فصل در این فهرست نیامده باشد، یا به هر دلیلی از چشم داوران برکنار مانده باشد، در فصل بعدی آن کتاب نیز بررسی خواهد شد.

۹. برای داوری کتاب‌های تصویری، که بیش‌تر از متن به تصویر متکی هستند، از منتقدان تصویرگری بیرون از اعضای داوری اولیه‌ی لاک‌پشت پرنده کمک گرفته می‌شود.

۱۰. پژوهشنامه در نظر دارد هر سال به بهترین کتاب‌های کودک و نوجوان در زمینه‌ی ادبیات کتاب‌های تصویری و علوم انسانی نشان‌های طلایی و نقره‌ای اهدا کند. ناشران می‌توانند این نشان را بر روی جلد کتاب‌هایشان درج کنند.

نامزدهای اولیه‌ی این جایزه از مجموع فهرست‌های چهار شماره (یک سال) استخراج خواهند شد. کتاب‌هایی که موفق به دریافت درجه‌ی عالی شده‌اند نامزدهای اولیه‌ی دریافت نشان طلایی و نقره‌ای لاک‌پشت پرنده هستند، اما داوران سعی خواهند کرد یک بار دیگر تمام کتاب‌های منتشر شده در سال را مرور کنند تا کتابی که شایسته‌ی توجه است از راه‌یابی به جمع نامزدها باز نماند.

فهرست
لاک پشت پرنده

وضعیت کتاب کودک و نوجوان در بهار ۱۳۹۰

در بهار ۱۳۹۰، بنا به آمار سایت خانه‌ی کتاب، ۷۳۶۰ عنوان کتاب برای اولین بار منتشر شده، که از این تعداد ۱۰۸۵ عنوان مربوط به کودکان و نوجوانان است. طبیعی است که این آمار، بنا به دلایل مختلفی، دقیق نباشد؛ به‌خصوص که آمار ماهانه در این سایت وجود ندارد و ما با جست‌وجو در بخش «کتاب‌نما»ی سایت و شمارش تعداد عناوین این آمار را استخراج کرده‌ایم. علی‌رغم اشکالاتی که ممکن است این آمار داشته باشد، دقیق‌ترین آمار موجود کتاب در ایران را می‌توان از همین سایت استخراج کرد.

کتاب‌های کودک و نوجوان چیزی حدود ۱۴ و ۸ دهم درصد از کتاب‌های منتشر شده در فصل بهار است. از همین آمار می‌توان به نتایجی تحلیلی دست یافت، اما تحلیل دقیق‌تر وقتی به دست می‌آید که به کتاب‌های کودک و نوجوان دقیق‌تر می‌شویم. نگاهی به آمار این کتاب‌ها از یک‌سو و هم‌چنین تأملی در آن‌ها ویژگی‌هایی را به ما نشان می‌دهد که می‌توان بر اساس آن‌ها آسیب‌شناسی کرده و خلأها و نیازهای کتاب‌های کودک و نوجوان ایران را شناسایی کرد.

آن‌چه در پی می‌آید نه تنها براساس این تأمل به دست آمده است، که در بردارنده‌ی دریافته‌های بخشی از دوستان اعضای داوری فهرست لاک‌پشت پرنده نیز هست.

داستان تألیفی برای خردسالان

از میان کتاب‌های کودک و نوجوان، طبق این آمار، ۶۴۳ عنوان به ادبیات اختصاص یافته است. ادبیات شامل شعر و داستان می‌شود، اما مروری بر این کتاب‌ها نشان می‌دهد همه‌ی کتاب‌هایی که به نحوی از شعر یا داستان استفاده کرده‌اند در این بخش هستند و بخشی از این کتاب‌ها آموزشی و حتی رنگ‌کردنی و... هستند. با این همه سهم داستان از این آمار، نسبت به کتاب‌های دیگر، بهتر است. بیش‌ترین سهم را در میان کتاب‌های داستانی - که از ارزش ادبی مناسبی برخوردار باشند - کتاب‌های ترجمه دارند و حتی علی‌رغم اجرای پروژه‌هایی مانند دهن نوجوان امروز در کانون پرورش فکری این معادله تکان چندانی نخورده است.

با این همه آمار کتاب‌های داستانی حوزه‌ی نوجوانان و کودکان، نسبت به گروه‌های سنی پیش‌دبستانی و به‌خصوص پایین‌تر، خیلی بهتر است. یکی از نیازهای اصلی انتشار کتاب برای خردسالان پیش‌دبستانی و پایین‌تر است؛ کتاب تألیفی در این زمینه آن قدر کم است که می‌توانیم بگوییم تقریباً وجود ندارد و کتاب ترجمه شده‌ی مناسب نیز کم است.

زیاد شدن کتاب‌های داستانی ترجمه شده به نظر نمی‌رسد که خودبه‌خود اشکالی داشته باشد؛ به‌خصوص که باعث تشویق نویسندگان ایرانی و گرم‌تر شدن رقابت می‌شود و هم‌چنین در علاقه‌مند کردن نوجوانان به مطالعه نیز مؤثر است.

افول شعر

با این که در آمار خانه‌ی کتاب شعر و داستان با هم آمده و تفکیک نشده است، مروری بر کتاب‌ها نشان می‌دهد که سهم شعر خیلی کم است. همین تعداد کم نیز اغلب شعرهای آموزشی، رنگ‌کردنی و کارهای ضعیفی هستند که ارزش ادبی چندانی ندارند. در میان کتاب‌های فصل بهار، هم وضعیت شعر کودک و خردسال نامناسب است و هم وضعیت شعر نوجوان. تعداد کتاب‌های، قابل توجه که ارزش ادبی مناسبی داشته باشد، به عدد انگشتان یک دست هم نمی‌رسد.

کتاب‌های علوم اجتماعی و علوم انسانی

طبق آمار خانه‌ی کتاب، ۱۰۴ کتاب در حوزه‌ی علوم اجتماعی و ۱۲ تا در حوزه‌ی فلسفه برای کودکان و نوجوانان منتشر شده است، اما وقتی نام کتاب‌ها را مرور کنیم، درمی‌یابیم که بیش‌تر کتاب‌هایی که به نام علوم اجتماعی منتشر شده کتاب‌هایی مثل آشنایی با شغل‌هاست، یا کتاب‌هایی در حوزه‌ی مشاوره و روان‌شناسی، و یا کتاب‌های عامه‌پسند. مهم‌تر این که اغلب کتاب‌های این حوزه ترجمه هستند. وضعیت کتاب‌های حوزه‌ی فلسفه از این هم بدتر است: تعداد زیادی از این ۱۲ کتاب کتاب‌های آموزشی است که تحت عنوان پرورش هوش و خلاقیت منتشر شده. ضمن این که قرار دادن این نوع کتاب‌ها ذیل فلسفه برای کودکان محل اشکال است، در این حوزه کتاب‌های جدی و قابل تأمل، چه به صورت ترجمه و چه تألیف، منتشر نشده است.

تاریخ: قهرمان پرستی‌ها و دانستنی‌ها

یکی از موضوع‌هایی که هم از نظر تعداد و هم از نظر کیفیت کتاب‌هایش در سطح مطلوبی قرار ندارد، حوزه‌ی تاریخ است. کتاب‌های تاریخی منتشر شده در فصل بهار ۱۷ عنوان هستند و توجه به ایران باستان در آن‌ها آشکار است از کتاب‌هایی که به تاریخ ایران پرداخته، تنها دو کتاب درباره‌ی تاریخ معاصر است که زندگی‌نامه‌های دکتر مصدق و امیرکبیر را در بردارد و بقیه‌ی کتاب‌ها اغلب به دوره‌ی قبل از ساسانیان اختصاص دارند. به عبارتی، در این فصل درباره‌ی چند قرن از تاریخ کشورمان کتابی منتشر نشده است؛ به‌خصوص درباره‌ی ۱۰۰ ساله‌ی اخیر ایران که بسیاری از تحولات و رویدادهایی که با آن‌ها درگیر هستیم ریشه در حوادث همین سال‌ها دارند؛ آن‌چه هم منتشر شده است بیش‌تر به شخصیت‌پرستی و نگاه اغراق‌آمیز به برخی از شخصیت‌ها و هم‌چنین تبدیل تاریخ به مجموعه‌ای از دانستنی‌های تعجب‌برانگیز روی آورده. به بیان دیگر آن‌چه از خواندن این کتاب‌ها دستگیر مخاطبان خواهد شد چه‌بسا نقض غرض تاریخ‌نویسی باشد.

سینما روی کاغذ

دیدن فیلم از خواندن کتاب راحت تر است، اما بیش تر صاحب نظران فیلم های اقتباسی را که از روی داستان ساخته شده است، در حد آثار ادبی نمی دانند. رابطه ی متقابل سینما و ادبیات، همیشه، موضوع بحث منتقدان سینمایی و منتقدان و نویسندگان ادبی بوده، اما این بار این رابطه در کتاب اختراع هوگو کابره شکلی نو به خود گرفته است.

برایان سلز نیک، نویسنده ی انگلیسی، که تصویرگر هم هست، سینما و رمان را در کتاب اختراع هوگو کابره تلفیق کرده است؛ کتابی که در ترجمه ی فارسی اش «سینما رمان» نام گرفته. شاید در نگاه اول اهمیت این کتاب در این باشد که با همراهی تصویر خواندن را آسان کرده است، اما اهمیت اصلی در این است که تصویر در این کتاب تا حد ادبیات ارتقا پیدا کرده و به ادبیات تبدیل شده است.

در این کتاب رمانی با متن و تصویر روایت می شود. صفحات زیادی از کتاب به تصویرهای مشکی اختصاص پیدا کرده است و حذف تصویرها فهم رمان را دچار اشکال می کند. زاویه ی دید در تصویرها کاملاً سینمایی است؛ انگار کسی از پشت دوربین به سوژه نگاه کرده است.

نویسنده و تصویرگر با کتاب اختراع هوگو کابره، که بیش تر از دو سال برای خلق آن وقت گذاشته، مانند یک فیلم سینمایی برخورد کرده است. خواننده پس از یک مقدمه ی کوتاه، به تصویرخوانی می رسد و با تصویر پیش می رود تا دوباره به متن برسد. متن و تصویر شانه به شانه ی هم ارزش ادبی و هنری پیدا کرده اند. رضی هیرمندی ترجمه ی خوبی از این کتاب ارائه کرده است.

شاید هنگامی که این یادداشت منتشر می شود، فیلمی را که «مارتین اسکورسزی» براساس این رمان ساخته نیز بتوانیم ببینیم. این کارگردان نامدار شصت و نه ساله، به گفته ی خودش، با تخیل دختر دوازده ساله اش همراه شده و این کتاب را با حضور بازیگرانی هم چون «بن کینگزلی» و «جود لاو» تبدیل به فیلم سینمایی کرده است. اختراع هوگو کابره تجربه ی تازه ای است و این تجربه شروع خوبی است و به سادگی می تواند خواننده ی ده، دوازده ساله را همراه خود کند و رویاها، ترس ها و تنهایی های هوگو - کودکی یتیم که ساعت های ایستگاه راه آهن را بعد از مرگ عمویش را تعمیر می کند - را با کلمه و تصویرهای تکرنگ به تصویر بکشد.

هنگامی که او وارد مغازه اسباب بازی فروش بد اخلاق می شود، ماجرای ساخت یک آدم آهنی شکل دیگری به خود می گیرد. یک دفترچه، دوستی با ایزابل، نوه ی اسباب بازی فروش و آگاهی از گذشته ی این پدر بزرگ هیجان تازه ای به وجود می آورد. از زمان الیور توست تا کنون داستان پسرهای یتیم زیادی روایت شده و این بار سلز نیک در قرن بیست و یک به سراغ یتیمی از قرن گذشته رفته و او را به دنیای امروز آورده است؛ پسری گرسنه که فیش های حقوقی عمویش را باز نمی کند و تنهایی اش، خوابیدن در خیابان های سرد پاریس و فرار از دست مأموران راه آهن بخش هایی از این کتاب است که سوپه ی عمیق انسانی دارد.

اختراع هوگو کابره

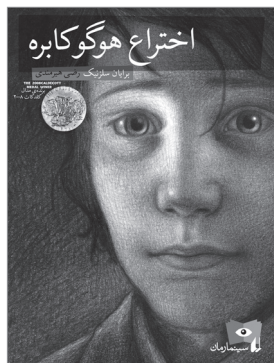
نویسنده و تصویرگر: برایان سلز نیک

مترجم: رضی هیرمندی

ناشر: افق

۵۸۴ صفحه

۸۵۰۰ تومان

وقتی آدم‌ها از دل کتاب بیرون می‌آیند...

«مگی» و پدرش، «مو»، عاشق کتاب هستند و زیاد کتاب می‌خوانند. مو نیروی عجیبی دارد؛ او می‌تواند با بلند خواندن شخصیت‌های کتاب را به دنیای واقعی بیاورد، اما شخصیت‌های داستانی وارد زندگی آن‌ها شده و دردسرها را برده‌اند. شب قبل از سفر بیگانه‌ای وارد خانه‌ی آن‌ها می‌شود؛ مگی از او می‌ترسد... بیگانه کسی نیست، جز «گرد انگشت»، یک شخصیت داستانی خسته از دنیای شلوغ و پر سر و صدا، که حالا می‌خواهد برگردد به کتاب. ماجراهایی پیش می‌آید و مگی می‌فهمد مو، با هدف مخفی کردن کتاب سیاه قلب، راهی سفر شده است. مو کتاب را در کتابخانه‌ی «خاله الینور» مخفی می‌کند، اما شبانه آدم‌های «کاپریکورن»، یکی دیگر از شخصیت‌های کتاب سیاه قلب، سر می‌رسند و مو و سیاه قلب را با خودش می‌برند. خاله الینور و مگی برای نجات جان مو به محل اقامت کاپریکورن می‌روند. در زندان مگی پی به راز عجیبی می‌برد: مو می‌گوید یک روز، که داشته با صدای بلند سیاه قلب را می‌خوانده، گرد انگشت و باستا و کاپریکورن از توی داستان آمده‌اند بیرون و مادر مگی به همراه دو گربه‌ای که همیشه موقع خواندن کتاب روی دامن او می‌نشسته‌اند رفته توی کتاب. گرد انگشت می‌خواهد برگردد به کتاب، اما کاپریکورن و باستا می‌خواهند مو با جادوی زبانش شخصیت‌ها را جابه‌جا کند. این که چه اتفاقی می‌افتد، آیا مادر مگی برمی‌گردد به دنیای واقعی و گرد انگشت و باستا و کاپریکورن به خواسته‌ی خود می‌رسند، چیزی است که در کتاب سیاه قلب نوشته شده.

سیاه قلب پر از ماجراهای تخیلی است و خواننده در آن مرزی بین دنیای خیال و واقعیت احساس نمی‌کند. آدم‌ها وارد دنیای داستان می‌شوند و شخصیت‌های داستانی وارد دنیای واقعی. خواننده چنین اتفاق‌های عجیبی را در زندگی مو و مگی، که حساسی با کتاب‌ها قاطی شده‌اند، باور می‌کند و از خواندن لذت می‌برد. سیاه قلب کتابی است قطور، پرمایه، دلپز، و جذاب، که فکر می‌کنم هدیه‌ی خوبی باشد برای بچه‌های کتاب‌خوان و نوجوان‌های ماجراجویی که هنوز طعم کتاب‌های فانتزی را نچشیده‌اند.

سیاه قلب نام اولین سه‌گانه‌ی کورنلیا فونکه، نویسنده‌ی آلمانی، است. این کتاب در سال ۱۳۸۸ با نام سیاه دل از سوی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و با ترجمه‌ی شقایق قندهاری منتشر شده است. کانون از نسخه‌ی انگلیسی کتاب برای ترجمه استفاده کرده و نشر افق آن را از آلمانی به فارسی برگردانده است. ترجمه‌ی سلطانی، شاید به دلیل استفاده از زبان اصلی، روان‌تر و خوش‌خوان‌تر از کار در آمده است.

سیاه قلب

نویسنده و تصویرگر: کورنلیا فونکه

مترجم: کتایون سلطانی

ویراستار: مژگان کلهر

ناشر: افق

۸۰۸ صفحه

۹۵۰۰ تومان

یک عاشقانه‌ی ظریف در حاشیه‌ی جنگ و پیاو

اگر کسی پیدا شود و بپرسد که چرا باید این کتاب را بخواند، می‌گوییم به خاطر آن قسمت داستان که سارا، بعد از ساعت‌ها توی صف ایستادن برای آب، از خستگی سطل را زمین می‌اندازد و همه‌ی آب را می‌ریزد. درست است که حسابی گریه می‌کند، اما حضور یونس و حسی که سارا از این اتفاق تجربه می‌کند، به این‌ها می‌ارزد. عاشقانه‌ی ظریف کتاب توی همین صحنه‌ها خودش را نشان می‌دهد. وقتی یونس نه تنها به جای کوکو همسفر سارا و خانواده‌اش می‌شود، بلکه کم‌کم جای پیانو را هم در دل سارا می‌گیرد.

سارا نوجوان نوازنده‌ای است که با پدر و مادر و برادرش، سام، در خوزستان زندگی می‌کند و پیانویش «کوکو» را مثل یکی از اعضای خانواده‌اش دوست دارد، اما جنگ این حرف‌ها را نمی‌فهمد و سارا از همان اوایل داستان و هنگام فرار از شهر باید بین بردن کوکو و نجات دادن جان یونس و بی‌بی یکی را انتخاب کند و انتخاب سارا البته کوکو است. این وسط غریبه‌هایی مثل یونس و بی‌بی چه اهمیتی دارند، وقتی کوکو همه‌ی زندگی و آرزوهای سارا به حساب می‌آید؟ اما فشار روحی آن لحظه، به‌خاطر نگاه‌ها و حرف‌های مادر و خمپاره‌هایی که دم‌به‌دم به فاصله‌ی نزدیک‌تری از آن‌ها به زمین می‌خورند، سارا را مردد می‌کند؛ آن‌قدر که آن‌چه می‌خواهد و آن‌چه دوست دارد را زیر آن باران آتش رها کند تا نویسنده بعداً به او عشق تازه‌ای بدهد. حتی با این‌که سارا اول از یونس بدش می‌آید که یک‌هو سر راه‌شان سبز شده، و بعد هم از کارهای عجیبی که بلد است و همه‌ی بچه‌ها را دور خودش جمع می‌کند حرصش می‌گیرد، اما کم‌کم آن‌قدر راحت در دل سارا جا باز می‌کند که یک‌باره سارا به خودش می‌آید و می‌بیند به سلما، دختری که یونس از او حرف می‌زند، غبطه می‌خورد. راستی! سلما‌ی شعرهای یونس همان سارا است؟

هنوز فکر می‌کنم این کتاب را باید به‌خاطر همین عاشقانه‌ی ظریفش خواند و بعد از آن به‌خاطر این همه نزدیک شدن به حس‌های درونی سارا، و جا انداختن کوکو در زندگی‌اش، و به تصویر کشیدن رابطه‌ی بدون اغراق و خوب سارا و خانواده‌اش، و البته به خاطر معمایی که در آخر کم و بیش حل نشده می‌ماند: یونس واقعاً چه کسی بود که یک‌باره از آسمان سر راه سارا سبز شد و یک روز صبح هم دیگر از خواب بیدار نشد؟

عاشقانه‌های یونس در شکم ماهی

نویسنده: جمشید خانیان

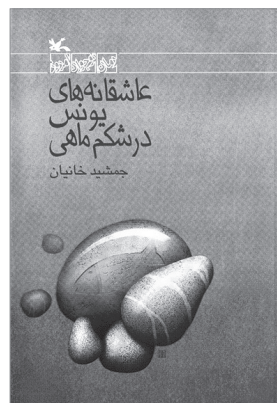
ویراستار: بابک آتشین‌جان

ناشر: کانون پرورش فکری کودکان

و نوجوانان

۱۶۸ صفحه

۲۰۰۰ تومان

دختری که دوست داشت پسر باشد

هستی

نویسنده: فرهاد حسن‌زاده

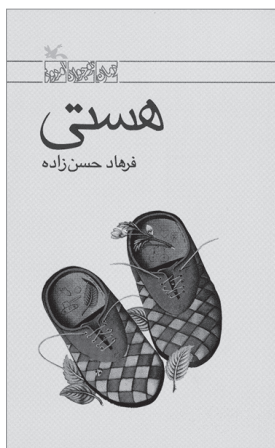
ویراستار: شیوا حریری

ناشر: کانون پرورش فکری

کودکان و نوجوانان

۲۶۲ صفحه

۲۸۰۰ تومان

کم پیش می‌آید در حوزه‌ی ادبیات کودک و نوجوان ما کتابی منتشر شود که بتواند با آثار ترجمه رقابت کند؛ چه از نظر انتخاب سوز و پرداخت، چه در زمینه‌ی جذب مخاطب.

رمان هستی، نوشته‌ی فرهاد حسن‌زاده، یکی از موفق‌ترین نمونه‌های رمان نوجوان تألیفی در سال‌های اخیر است. با این‌که بستر زمانی آن اوایل جنگ ایران و عراق را در برمی‌گیرد، اما بسیاری از نوجوانان امروز می‌توانند خودشان را در آینه‌ی هستی ببینند: دختری که دوست دارد پسر باشد، فوتبال بازی کند و از عروسک متنفر است. دغدغه‌های او برای خواننده آشناست، حس او را برمی‌انگیزد و تا انتهای کتاب با خود می‌کشاند.

ما هستی را از زبان خود هستی می‌خوانیم: دختر نوجوانی که با پدرش مشکل دارد و به دلیل جنگ مجبور به مهاجرت از شهرش می‌شود. حسن‌زاده برای روایت داستان‌ش زاویه‌ی اول شخص را برگزیده؛ زاویه‌ای که بیش‌ترین هم‌حسی را با خواننده ایجاد می‌کند و دست نویسنده را برای بیان درونی‌ترین افکار قهرمانش باز می‌گذارد. هم‌چنین استفاده از عنصر طنز و خلق شخصیت‌هایی شوخ‌طبع، علاوه بر تلطیف فضا، باعث جذب خواننده‌ی نوجوان می‌شود.

شخصیت‌های کتاب هستی با لهجه‌ی جنوبی حرف می‌زنند؛ لهجه‌ای که به خوبی در کتاب نشست، خواننده را اذیت نمی‌کند، و به ملموس‌تر کردن فضا کمک می‌کند. درست است که وقایع کتاب به سی سال قبل برمی‌گردد، اما بوی کهنگی نمی‌دهد. مشکلات دوران بلوغ از مسائلی است که هر نوجوانی، در هر جای دنیا و هر زمانی که باشد، با آن درگیر است.

این مشکلات در زندگی هستی با جنگ هم گره می‌خورد و وضعیت او را پیچیده‌تر می‌کند. او گه‌گاه با پدرش درگیر می‌شود، با موتور از خانه فرار می‌کند، به دنبال دای‌اش می‌رود، عاشق می‌شود، و...

و شاید همین‌هاست که هستی را با خیلی از دخترهایی که تا به حال در رمان‌های نوجوان ایرانی دیده‌ایم متفاوت می‌کند... دختری که به دنبال زندگی و خواسته‌هایش می‌گردد، حتی در دل جنگ!

بازی به اضافه‌ی ترانه

اتل متل توتوله، کلاغ پر، لی لی لی حوضک و عمو زنجیرباف نام چهار کتاب تصویری است که به صورت کتاب سخت، توسط نشر دیبایه، منتشر شده. در هر کتاب یکی از بازی‌های ایرانی که معمولاً با شعر همراه است، دستمایه قرار گرفته تا کتابی تألیف شود که هم بچه‌ها از خواندن شعرهایش لذت ببرند و هم یکی از بازی‌های ایرانی در آن آموزش داده شود. هر کتاب شرح یک بازی را همراه با تصویرهایی زیبا با کیفیتی خوب ارائه کرده است.

می‌دانیم که انتشار کتاب‌های سخت و کتاب‌های گروه سنی الف در کشورمان کاری دشوار است و معمولاً برای گروه‌های سنی پایین‌تر کتاب باکیفیت بسیار کم است. از این زوایا می‌توانیم بگوییم که این مجموعه‌ی چهارتایی از محدود کتاب‌های مناسب تألیفی برای این گروه سنی هستند.

متن این کتاب‌ها در واقع هم برای بزرگسالان است و هم برای کودکان گروه سنی الف. متن کارکردی دوگانه دارد و بزرگسالان بهتر است یک‌بار کتاب را قبل از این که برای بچه‌ها بخوانند، خوانده باشند. آن‌ها باید بخشی از متن را هنگام خواندنش برای بچه‌ها حذف کنند، زیرا بخشی از متن در واقع راهنمای بزرگ‌ترهاست برای چگونگی انجام بازی. وقتی آن‌ها این متن را از قبل خوانده باشند، کتاب را همانند یک بازی جذاب برای بچه‌ها توضیح می‌دهند، ترانه‌هایش را برای بچه‌ها می‌خوانند و ترانه‌ها معنادار می‌شود و بچه‌ها بیش‌تر لذت می‌برند.

متن‌ها بسیار ساده نوشته شده‌اند و توضیحی کامل و در عین کوتاه درباره‌ی بازی ارائه می‌کنند، اما شاید بهتر بود که این توضیحات جداگانه می‌آمد و متن مثل داستانی، خاص کودکان بود. با این حال این کتاب‌ها هم از نظر کیفیت، هم از نظر فرهنگی و هم از نظر ارزش‌های هنری مهم هستند و برای کودکان ایرانی بسیار جذاب خواهند بود.

ترانه بازی‌های ایران

نویسنده: شهرداد میرزایی

تصویرگر: مهسا منصوری

ناشر: دیبایه

۲۴ صفحه

۵۴۰۰ تومان

برای بچه‌ها و بزرگ‌ترها

جونى بى جونز يك دختر كوچولوى بامزه است كه هنوز به دبستان نرفته. اسم اصلى او بئاتريس است، اما از بئاتريس خوشش نمى‌آيد و دوست دارد به جاي بئاتريس به او «بى» خالى بگويند كه اول بئاتريس است.

بهار ۱۳۹۰ كتاب‌هاى جونى بى، جونز عاشق مهمانى است و جونى بى جونز مو كوتاه مى كند به اين مجموعه اضافه شد و تعداد كتاب‌هاى جونى بى، جونز به ده كتاب رسيد.

چند سالى است كه كه در بازار كتاب ايران از كتاب‌هاى كه درباره‌ى يك شخصيت نوشته شده استقبال مى شود. اين نوع كتاب‌ها شايد با نيكلا كوچولو و بعد با رامونا در ايران مورد توجه قرار گرفتند، اما الان مجموعه‌هاى زيادى توسط ناشران مختلف و گاهى برخى از مجموعه‌ها توسط دو يا سه ناشر، منتشر شده است. در ميان اين مجموعه‌ها جونى بى جونز هم كاري است متفاوت و هم به دليل مختلف، از جمله اين كه ناشرش بيش‌تر ناشر كتاب‌هاى بزرگسال است، خوب ديده نشده.

اين كتاب ويژگي‌هاى دارد كه آن را هم براى كودكان جذاب مى كند و هم براى بزرگ‌ترها؛ به بزرگ‌ترها كمك مى كند تا شناخت كامل‌ترى از رفتار كودكان‌شان به دست بياورند، و بچه‌ها بيش از هر چيزى از اين كتاب لذت مى برند و از دوستى با جونى بى جونز خوشحال مى شوند.

موضوع كتاب‌ها از زندگى و آرزوهاى بچه‌ها برداشته شده است: مثلاً در جونى بى جونز عاشق مهمانى است جونى بى جونز بالاخره به آرزويش مى‌رسد و به خانه‌ى خيلى بزرگ يكي از دوستانش مى‌رود و اجازه مى‌يابد شب هم آن‌جا بماند. يا در جونى بى جونز مو كوتاه مى كند، جونى بى جونز تصميم مى‌گيرد موقعى كه بزرگ شد آرايشگر بشود و براى تمرين مى‌خواهد موى چند نفرى را كوتاه كند؛ و اين چند نفر چه كسانى هستند؟ يكي از آن‌ها دمپايى خرگوشى‌اش است.

در اين كتاب‌ها فقط موضوع و نزديكى‌اش به دنياى كودكان اهميت ندارد، بلكه چگونگى پرداختن به اين موضوع نيز كودكانه است و به همين دليل اين كتاب‌ها، ضمن اين كه بچه‌ها را غرق لذت مى‌كند، مى‌تواند به ما بزرگسالان نيز بياموزد كه از نگاه كودك به دنيا و رفتار بزرگ‌ترها نگاه كنيم.

اين كتاب براى گروه سنى ب و ج توصيه شده، اما براى بچه‌هاى گروه الف هم مى‌شود آن را خواند و براى بزرگ‌ترهاى كه بچه دارند هم مناسب است.

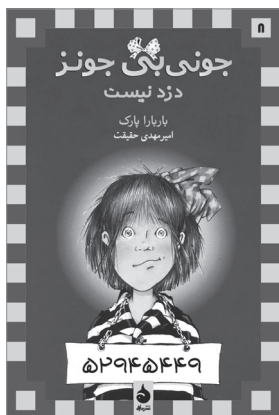
مجموعه‌ی جونى بى جونز

نویسنده: باربارا پارک

تصویرگر: دنیس برانکاس

مترجم: امیرمهدی حقیقت

ناشر: نشر ماهی

میهمانی طولانی نویسنده‌ی جوانِ هفتاد ساله

بعضی نویسنده‌ها پر شر و شور و پر سر و صدا می‌نویسند، برای بچه‌ها هزار ماجرای تودرتو تعریف می‌کنند، و صد معما و ده خطر و یک قهرمان می‌سازند؛ بچه‌ها هم با آن قهرمان همراه می‌شوند، ده خطر را از سر می‌گذرانند، صد معما را همراه با قهرمان کتاب حل می‌کنند و از هزار ماجرای تودرتو سر درمی‌آورند و کیف می‌کنند. این دست نویسنده‌ها معمولاً با انتشار کتاب‌شان شروع می‌کنند مصاحبه کردن و بعد هم، اگر کتاب‌شان موفق شد، سریع امتیاز ساخت آن را به هالیوود می‌فروشند.

نویسنده‌های دیگری هم هستند که با این سر و صدا بیگانه‌اند، خودشان هم معمولاً چندان میانه‌ای با فیلم‌های هالیوودی ندارند، زندگی‌شان را می‌کنند، قصه‌های‌شان را برای بچه‌ها می‌نویسند و به همین کتاب ایمان دارند که خوب و کامل می‌تواند کار خودش را انجام دهد. احمدرضا احمدی از همین دسته است. تصور این‌که کودکان در برخورد با کتاب‌های احمدی چه واکنشی از خود نشان می‌دهند چندان کار ساده‌ای نیست، اما می‌توان به حکم تجربه گفت که کودکان شما با خواندن این کتاب‌ها دنیایی را می‌شناسند و به صدا و آوایی گوش می‌دهند که تاکنون، نه فقط در ادبیات کودک ایران، که در ادبیات کودک جهان، بی‌سابقه بوده است. شاید عجیب به نظر برسد، ولی لحن و دنیای کودکانی احمدرضا، تازه در هفتاد سالگی این شاعر - نویسنده، به جایی رسیده است که بتوان با اطمینان خاطر بلوغ، پختگی و اصالت آن را تأیید کرد.

هر کتاب این مجموعه ماجرای کوتاهی را، که خود به چند بخش تقسیم می‌شود، تعریف می‌کند؛ مثلاً کتاب عمر هفت چوب کبریت داستان کودکی را می‌گوید که هفت کبریت در اختیار دارد تا بتواند از خانه‌اش به باغ انار برود و انار بچیند؛ این‌که این هفت کبریت چگونه استفاده می‌شوند را باید در خود کتاب خواند، اما می‌توانم در این حد بگویم که احمدرضا، در این میهمانی کوتاه، اسب و قایق و قفل و کلید را با کودکان‌مان همراه می‌کند و جشنی شکوهمند از تخیل و کودکانگی و شعر و قصه برپا می‌کند که نظیرش را در جایی ندیده‌ایم.

می‌خواهم بگویم کودکان‌تان را از این میهمانی غریب و منحصر به فرد محروم نکنید؛ شاید همین مهمانی مکتوب از بهترین خاطره‌های بزرگسالی آن‌ها باشد.

رنگ عشق

نویسنده: احمدرضا احمدی
تصویرگران: احسان عبداللهی،
حسام‌الدین طباطبایی
ناشر: نشر نظر

حرکت در خط زمان

آلونک

نویسنده: رابرت سوئیندلز
مترجم: زینب موسوی کریمی
ویراستار: احسان نوروزی
ناشر: کتاب ونوشه (چشمه)
۲۵۹ صفحه
۶۰۰۰ تومان

جنگ سرآغاز ویرانی و خرابی است و شاید همین ویرانه‌ها و خرابه‌ها، به همراه صدای بمب و خمپاره، اولین تصویری باشد که با شنیدن لغت جنگ به ذهن‌مان می‌آید. اما برای جرج جنگ مساوی است با هیجان! او عاشق هواپیماهای غول‌پیکر و تانک‌هاست که این طرف و آن طرف در موردشان خوانده. جرج شیفته‌ی چیزهایی است که در موزه‌ی جنگ دیده.

اتفاقی باعث می‌شود تصویر ذهنی جرج از جنگ عوض شود، و آن هم مواجهه‌ی مستقیم با جنگ است. نه که جنگی پیش‌پیش‌دربگیرد؛ او طی اتفاقی در زمان حرکت می‌کند و به گذشته برمی‌گردد.

جرج از انگلیس زمان جنگ جهانی دوم سردرمی‌آورد و حالا مجبور است برای زنده ماندن بجنگد؛ برای به دست آوردن مقداری خوراک، جایی برای خواب و کتی که بپوشد تا از سرما در امان بماند.

خواندن این کتاب در روزگاری که کودکان و نوجوانان از هر طرف با فیلم‌ها و بازی‌هایی روبه‌رو هستند که خشونت در آن به شکل عریان نمایان می‌شود تجربه‌ای متفاوت است؛ تجربه‌ای که نشان می‌دهد خشونت و جنگ تا چه اندازه ویران‌کننده است و چه آسیب‌هایی می‌تواند به بار بیاورد.

نویسنده، برای این که مخاطب را تا انتها با خود همراه کند، از داستانی جاسوسی - معمایی بهره می‌گیرد.

علاوه بر این جرج برای تعریف کردن داستان زندگی‌اش از اصطلاحاتی عامیانه استفاده می‌کند که برای خواننده آشناست. مترجم نیز برای برگرداندن این اصطلاحات از واژه‌هایی که بسیار از زبان نوجوانان امروز ایران می‌شنویم استفاده کرده است؛ اصطلاحاتی مثل: حالم گرفته‌س.

داستان‌هایی از تفاوت‌ها

ماجراهای استنلی مجموعه کتاب‌هایی است با شخصیت‌های ثابت که جف براون با الهام از دو پسرش نوشته است. تخیل و فانتزی سنگ اول بنای این ماجراهاست؛ یک تخته‌ای اعلانات روی پسر می‌افتد و او مثل کاغذ صاف می‌شود. این آغاز ماجراهای دو برادری است که در کنار هم به یک مدرسه می‌روند و شب و روزشان با یکدیگر می‌گذرد. هیجان و ترس اولیه‌ی این اتفاق با رفتن پیش پزشک می‌گذرد و اندکی بعد مثل امری عادی از طرف دوستان و خانواده پذیرفته می‌شود. هربار یک اتفاق باعث می‌شود که استنلی با دیگران متفاوت باشد. متفاوت بودن همیشه جذاب نیست و این را استنلی بیش از هر کس دیگری درمی‌یابد. او آرزو دارد مثل بقیه باشد. در این بین حسادت‌های برادرش، آرتور و در عین حال کمک‌هایی که به استنلی می‌کند، داستان را جذاب می‌کند. هیچ‌کس خوب یا بد مطلق نیست؛ داستان‌ها و ماجراهای کتاب بر این اساس پیش می‌رود. هر دو برادر خصوصیات خود را دارند؛ اگر استنلی پسری باهوش و ماجراجوست، برادرش خویشتن‌دار و دقیق است. شخصیت‌های این مجموعه کودکان هستند که بدون بزرگ‌ترها نمی‌توانند زندگی کنند و حضورشان آغازگر یک اتفاق است.

تلفیق واقعیت و تخیل از ویژگی‌های مجموعه‌ی استنلی است، نکته‌ای که آن را جزء آثار به‌یاد ماندنی دنیا کرده، روایت انسانی از تفاوت‌ها است. برای یک پسر با ضخامت دوونیم سانتی‌متر زندگی متفاوت گاهی آن‌چنان سخت می‌شود که انگار او دست یا پا ندارد، اما به جای بیان این سختی نویسنده فضایی شاد و پر هیجان پدید آورده است. خواننده‌ی این کتاب می‌تواند از منظرهای مختلف با یک ماجرا، یک آرزو، یک اشتباه، یا یک حس آشنا شود. نویسنده هر اتفاق را تا انتها پیش می‌برد؛ یعنی اگر مادر استنلی، هریت، دوست دارد مشهور شود، شهرت را تا انتهای درجه احساس می‌کند و اگر برادرش دوست دارد قوی‌ترین آدم دنیا باشد، حتماً این اتفاق برایش می‌افتد.

شش جلد از این مجموعه را نشر قدیانی با ترجمه‌ی شیما فتاحی منتشر کرده و نشر چشمه هم چهار جلد از آن را با ترجمه‌ی پروین جلوه‌نژاد منتشر کرده است. این دو مجموعه از نظر ترجمه چندان تفاوتی با هم ندارند و طرح جلد آن‌ها براساس طرح جلد اصلی کتاب است.

مجموعه‌ی استنلی

نویسنده: جف براون

تصویرگر: اسکات نش

مترجم: شیما فتاحی

ناشر: قدیانی*

مترجم: پروین جلوه‌نژاد

ناشر: چشمه*

* این مجموعه توسط دو ناشر منتشر شده است.

یه آرزو کن

مجموعه‌ی جودی دمدمی و استینک

نویسنده: مگان مک‌دونالد

تصویرگر: پیت. اچ. رینولدز

مترجم: محبوبه نجف‌خانی

ویراستار: مژگان کلهر

ناشر: واحد کودک مؤسسه‌ی نشر افق

(کتاب‌های فندق)

۳۸۰۰ تومان

دیگران را نمی‌دانم، ولی من از برف پیش از وقت امسال و گم‌شدن پاییز خوشحالم و خوشحالم هنوز یکی، دو نفر در جهان هستند که همه‌ی آرزوهای‌شان می‌شود یک کلمه‌ی سپید سه حرفی؛ برف. گیرم یکی از این نفرا ت پسر بچه‌ی کوچکی باشد در حد و اندازه‌ی یک شخصیت داستانی در رمان‌های مگان مک‌دونالد که تحت عنوان مجموعه‌ی جودی دمدمی و استینک منتشر شده‌اند. سابقه‌ی آشنایی من با این خواهر و برادر برمی‌گردد به مجموعه‌ی هشت جلدی جودی دمدمی، که ترجمه‌ی فارسی آن اولین بار پنج سال پیش از سوی نشر افق منتشر شد. بعد از موفقیت جودی دمدمی خانم مک‌دونالد هشت جلد کتاب دیگر هم نوشت، با محوریت شخصیت برادر جودی، استینک. سال گذشته پنج جلد از مجموعه‌ی استینک هم توسط شبنم سمیعان (نشر پنجره) به فارسی ترجمه شد. در این مجموعه‌ی تازه هم، که شامل دو کتاب تعطیلات خوش کریسمس و در جست‌وجوی گنج است، استینک شخصیت اصلی داستان است، البته با همراهی خواهرش، جودی. در تعطیلات خوش کریسمس استینک تمام مدت میخ کانال هواشناسی است به امید شنیدن یک خبر خوب. چه خبری؟ این که خبر برسد برف می‌بارد. در این میان جودی وظیفه دارد امید استینک را ناامید کرده و مدام یادآوری کند که در ایالت ویرجینیا هرگز برف نخواهد بارید. می‌پرسید حقیقت دارد؟ بله، اما همیشه امیدی هست. در کتاب دوم، در جست‌وجوی گنج، یکی دیگر از آرزوهای استینک برآورده می‌شود؛ سفر با یک کشتی به مقصد یک جزیره‌ی گنج واقعی. خانواده‌ی دمدمی برای تعطیلات به جزیره‌ی اکراک در کارولینای شمالی سفر کرده و در سومین سالانه‌ی جست‌وجوی گنج شرکت می‌کنند. مسابقه‌ای چند مرحله‌ای با چند سرخ و جایزه‌های بزرگ؛ سوار شدن به کشتی انتقام ملکه آن شماره دو. این مجموعه‌ی پرماجرا داستان‌هایی جذاب و جالب دارد که پرهیجان و لذت‌بخش‌اند. خانم مک‌دونالد خیلی خوب از پس نمایش رقابت و رقابت جودی و استینک برآمده است و با گپ‌وگفت و بگومگوی این خواهر و برادر داستان را پیش می‌برد. علاوه بر جنبه‌ی سرگرم‌کنندگی این مجموعه، به نظر من، این دو رمان پرماجرا - با زبان روان و ساده‌ای که دارند - پیشنهاد خوبی برای بلندخوانی و تمرین خواندن کودکان شش تا نه ساله است. جدای از داستان، تماشای تصاویر شاد و خوش‌آیند پیت. اچ. رینولدز هم خالی از لطف و لذت نیست.

دقیقه‌های حیاتی

دقیقه‌ها واحد نسبتاً کوچکی از زمان هستند، اما گاهی اوقات می‌توانند نقشی بسیار حیاتی در زندگی آدم‌ها ایفا کنند؛ برای مثال شاید اگر زلزله‌ی بم یک دقیقه کمتر طول می‌کشید تعداد کم‌تری از آدم‌ها جان‌شان از دست می‌دادند. شاید هم اگر پدر و مادر رها یک دقیقه زودتر از خواب بیدار می‌شدند زنده می‌ماندند و آن وقت رها دیگر دختر مینو و سعید نمی‌شد. یک دختر بمی باقی می‌ماند و شاید یک روز در مسابقه‌های فینال شطرنج رقیبی از تهران را شکست می‌داد. اما ثانیه‌ها و دقایق کار خودشان را کردند و رها شد دختر مینو؛ مینویی که سال‌ها این واقعیت را از او مخفی کرد و نمی‌دانست بالاخره روزی ناگزیر از مواجهه با واقعیت است. واقعیتی که دستمایه‌ی رمان حتی یک دقیقه کافی است شده و خواننده ۱۹۲ صفحه را با اشتیاق می‌خواند تا ببیند سرانجام چه‌طور این واقعیت بازگو می‌شود. هویت دغدغه‌ی همه‌ی آدم‌ها، به‌ویژه در سن نوجوانی، است. حال تصور کنید یک دختر نوجوان یک روز متوجه شود کسی که سال‌ها خیال می‌کرده نیست؛ دختری است با نام خانوادگی متفاوت و طبعاً از پدر و مادری متفاوت؛ پدر و مادری که هرگز چیزی درباره‌ی آن‌ها نشنیده، چرا که همه‌ی عمر زوج دیگری را پدر و مادر خود می‌دانسته است. در یک لحظه همه چیز عوض می‌شود و او در جمع کسانی که همیشه آن‌ها را خویشاوند خود می‌دانسته است احساس بیگانگی و غربت می‌کند. خواننده واقعیت را می‌داند، واقعیتی که رها نمی‌خواهد باورش کند و هم‌چنان مقاومت می‌کند، اما مقاومت در برابر مادر روشنفکری که بخش عمده‌ای از وقتش را صرف فعالیت‌های اجتماعی می‌کند کار چندان راحتی نیست. حتی یک دقیقه کافی است از معدود رمان‌های ایرانی است که در آن تصویر اجتماعی و مستقلاً از زن/مادر ارائه شده. به عبارتی حضور زن تنها محدود در چهاردیواری خانه و آشپزخانه نیست و او علاوه بر فرزند خودش (که البته او هم در واقع فرزند خودش نیست) برای سایر کودکان نیز مادری می‌کند. طبیعی است که در خلال انجام چنین کاری ممکن است ساعت‌های کم‌تری را در کنار خانواده‌ی خودش بگذرانند و این جاست که اشاره‌ای هم به درد دل بچه‌های طبقه‌ی متوسط می‌شود که با داشتن مادران شاغل ناگزیر از تحمل تنهایی در منزل هستند.

ممکن است در نگاه اول پرداختن به بازماندگان زلزله‌ی بم اندکی تکراری و کلیشه‌ای به نظر برسد، اما ابعاد این فاجعه به حدی عمیق است که می‌توان بارها و بارها در آثار گوناگون به آن پرداخت، بدون آنکه از ارزش و اهمیت آن کاسته شود.

حتی یک دقیقه کافی است

نویسنده: آتوسا صالحی

ناشر: کانون پرورش فکری

کودکان و نوجوانان

۱۹۲ صفحه

۲۲۰۰ تومان

شورترین دختر مدرسه

شورترین دختر مدرسه مبصر می شود

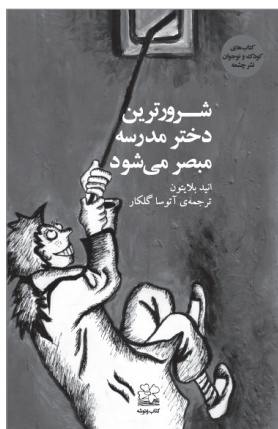
نویسنده: انید بلایتون

ترجمه: آتوسا گلکار

ناشر: کتاب ونوشه (چشمه)

۲۳۵ صفحه

۵۵۰۰ تومان

تعداد بچه‌هایی که عاشقانه منتظر رسیدن اولین روز کلاس اول دبستان هستند اندک است. کم‌تر بزرگ‌تری می‌تواند در اطرافش جمله‌ی «عاشق مدرسه رفتنم» را بشنود. انید بلایتون، نویسنده‌ی انگلیسی قرن بیستم، این بار شخصیتی آفریده است که مدرسه را کمی بیشتر از معمول دوست دارد. او در کتاب شورترین دختر مدرسه مبصر می‌شود ماجرای «الیزابت» را ادامه می‌دهد؛ دختری که در قسمت اول کتاب شورترین دختر مدرسه تقریباً همه‌ی کارهای خلاف مقررات مدرسه‌ی «وایتلیف» را انجام داده و سرانجام به آرامش رسیده بود. او منتظر است تا به مدرسه بازگردد و در نقش مبصر، سال اولی‌ها را هدایت کند، اما قضیه با ورود «آرابلا» به خانه و بعد مدرسه کمی فرق می‌کند.

آرابلا شبیه عروسک‌های تزئینی لباس می‌پوشد، رفتار شایسته‌ای دارد، و «ظرافت» و به قول نویسنده‌ی کتاب «حماقت» را هم‌زمان دارد. او از فضای حاکم بر مدرسه دل خوشی ندارد و دوست دارد فضایی شایسته‌تر و خانمانه‌تر داشته باشد، تا هم زیبایی‌اش تحسین شود و هم عملکردش. از طرف دیگر الیزابت چندان در نقش مبصر موفق عمل نمی‌کند. زیاد هم تقصیری ندارد، حل مسئله‌ی دزدی کار آسانی نیست. کمک کردن او به دوستان دیگرش روند خوبی را طی نمی‌کند. در این بین ارتباطش با جولیان، پسر باهوش اما درس‌نخوان تازه وارد، نیز وارد مرحله‌ی دیگری می‌شود.

با این‌که این کتاب قدیمی است و فضایش شاید برای بچه‌های امروز قدیمی به نظر برسد، اما باز هم چیزهایی برای خواندن دارد. اضطراب روز اول مدرسه و تطبیق دادن خود با محیط، کمبودهایی که سبب می‌شود بچه‌ای دست به دزدی بزند، و این‌که چگونه می‌توان وقتی غم و اندوه بر کسی غلبه می‌کند به او کمک کرد، از موضوع‌های این کتاب است.

خیالات خام و شیرین بازگشت به گذشته

با این که می دانم این چیزها فقط یک سری خیالات خام است، هر بار قهرمان کتابی به گذشته برمی گردد حسابی به او حسودی می کنم. به خصوص که بتواند برود و چیزی را در سال ها قبل درست کند. مژگان کلهر هم در رمان دختری با روبان سفید حتماً این را می داند، چون فکر می کنم آدم های زیادی از فکر برگشتن به گذشته، حتی در حد مرور خاطرات خوش، لبخند می زنند. اما انگار به همین سادگی هم نیست، چون «احترام»، پیرزنی که در یک خانه ی قدیمی زندگی می کند، خودش به تنهایی نمی تواند چیزی را در گذشته عوض کند و به کمک شیرین، دختری که با مادرش در خانه ی او زندگی می کند، احتیاج دارد. شیرین هشت ساله، که توی خانه ی که مال خودشان نیست احساس سردرگمی و کسالت می کند، هم از یک ماجرای هیجان انگیز بدش نمی آید. به خصوص که این اتفاق ها در اتفاقی می افتد که تا به حال احترام اجازه نداده کسی واردش شود و همین می تواند کمی سر شیرین را گرم کند. این طور است که احترام بداخلاق به یک کودک هشت ساله اعتماد می کند و او را شریک رازهایش می سازد، اما این چه رازی است که حتی بعد از چند بار رفت و آمد شیرین به گذشته ی احترام هم هنوز چیزی از آن نمی دانیم؟ چه چیزی احترام را این همه رنج می دهد و او را این طور بدخلق و تلخ کرده است؟ نثر روان نویسنده به راحتی خواننده را تا انتهای این رمان فانتزی می برد تا بالاخره بفهمیم سیم زاربانو چرا در گذشته احترام بدش می آمد و حالا که اخطار شهرداری به احترام برای تخلیه ی خانه آمده است او باید چه کار کند؟ و راستی نگرانی های خود شیرین هم هست؛ شیرین هشت ساله ای که دلش نمی خواهد مامان مرضی دوباره ازدواج کند و مرضیه نمی داند چه طور باید این قضیه را حل کند. این جا احترام است که به شیرین کمک می کند تا با ازدواج دوباره ی مادرش کنار بیاید و فضای پر تنش و نگرانی ابتدای رمان به آرامش آخر آن برسد، وقتی شیرین و مرضیه بدون دلخوری در مترو نشسته اند و با هم صحبت می کنند؛ با دیالوگ هایی خوب که البته در کل رمان می خوانید و رابطه ی مادر و دختری که به هیچ وجه توی ذوق نمی زند.

دختری با روبان سفید

نویسنده: مژگان کلهر

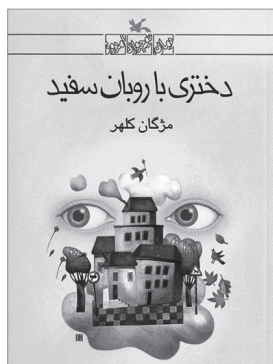
ویراستار: مینو کریمزاده

ناشر: کانون پرورش فکری

کودکان و نوجوانان

۱۸۴ صفحه

۲۲۰۰ تومان

در حد حوصله‌ی بچه‌ها

مجموعه‌ی کتاب‌های نارنجی

نویسندگان: فروزنده خداجو،

سرور کتبی، فریبا کلهر

تصویرگران: بنفشه احمدزاده،

راحله برخورداری، رویا بیژنی،

تهمینه حدادی، سحر حقگو،

سمیه علی‌پور

ناشر: قدیانی

۳۲ صفحه

قیمت هر کتاب ۲۵۰۰ تومان

هر کس کودکی در خانه داشته باشد و به کودکش اهمیت بدهد، قصه‌گویی و قصه‌خوانی برایش کاری همیشگی خواهد بود. اگر بچه‌ها را عادت بدهیم قصه می‌خوانند و اگر آن‌ها از قصه‌های تکراری خسته نشوند، ما، از تکرار کردن قصه‌هایی که بلدیم و چند کتابی که دم‌دست داریم، خسته می‌شویم.

شاید به همین خاطر است که مدت‌ها است انتشار کتاب‌های پرقصه، که برای هر شب یک قصه گذاشته‌اند، باب شده. از این دست کتاب‌ها تاکنون مجموعه‌های زیادی منتشر شده است و برخی از این مجموعه‌ها کاربردی و از نظر ادبی و هنری مناسب هستند.

کتاب‌های نارنجی، که مجموعه‌ای از کتاب‌هایی کوچک و خوش‌دست و خوش‌آب و رنگ است، با همین ایده‌ی کلی منتشر شده، اما تفاوت‌هایی نیز با بقیه‌ی این نوع کتاب‌ها دارد.

بهار ۱۳۹۰ از این مجموعه یازده کتاب منتشر شد.

این قصه‌ها برای بچه‌های شش تا ده ساله منتشر شده است، اما کسانی که اهل قصه‌خوانی برای بچه‌های‌شان هستند می‌توانند برای گروه‌های سنی پایین‌تر هم آن‌ها را بخوانند.

تقریباً تمام قصه‌های این مجموعه تخیلی هستند و نوع تخیل‌شان به‌گونه‌ای است که بچه‌ها خوش‌شان می‌آید، چون به قدرت تخیل بچه‌ها امکان همراهی می‌دهد. در این قصه‌ها هم از عناصر سنتی و قدیمی قصه‌های ایران استفاده شده و هم از ابزارهای جدید، هم از شخصیت‌های قدیمی و اسم‌های شناخته شده بهره گرفته شده است و هم شخصیت‌هایی ساخته شده که گاهی برخی از آن‌ها شبیه شخصیت‌های تخیلی روز است.

ویژگی دیگر این مجموعه کوتاهی قصه‌ها است؛ قصه‌ها خیلی کوتاه‌اند و در حد حوصله‌ی بچه‌های کوچک.

این مجموعه قرار است ۵۲ کتاب شود؛ یعنی هر هفته یک کتاب و در هر کتاب هفت قصه که جمع‌شان بشود ۳۶۵ قصه (برای هر شب یک قصه)، اما خیال نکنید که بچه‌ها صبر می‌کنند شما هر شب یک قصه بخوانید!

تنها یک تلنگر

یاسمن عظیمی فرد*

پیراهن تازه‌ی بیل

نویسنده: آن فاین

ترجمه: معصومه انصاریان

ناشر: نشر قطره

۸۴ صفحه

۲۵۰۰ تومان

تفاوت گذاشتن میان دختر یا پسر یکی از موضوعات مهم خانواده‌ها و بچه‌های امروز است و کتاب پیراهن بیل به صورت گذرا به این مسئله پرداخته است. داستان از این قرار است که صبح زود مادر بیل لباسی صورتی با دگمه‌های صدفی به او می‌پوشاند؛ اعتراض‌های او به جایی نمی‌رسد و به این ماجرا تن می‌دهد. این لباس صورتی در ظاهر لباسی است مثل لباس‌های دیگر، اما به خاطر تصویری که از رنگ و شکل لباس در ذهن بیل و بقیه است، او با برخوردهای دیگری روبه‌رو می‌شود.

این داستان به نحوی از این موضوع استفاده کرده تا به تفاوت‌ها اشاره کند. انتظاری که از دخترها و پسرها دارند متفاوت است. پسرها حق‌هایی دارند که آن‌ها را برای دخترها قابل نیستند. فراموش نکنیم این اتفاق در کشوری دیگر، هر چند در سال‌های بسیار دور، می‌افتد. از دخترها انتظار پاکیزگی دارند، انتظار این‌که بی سر و صدا باشند و بپذیرند بازی نکنند، این‌که کنار زمین بایستند و فقط نگاه کنند. بیل در طول صبح تا شبی که پیراهن صورتی را بر تن داشت همه‌ی این اتفاقات را تجربه کرد. او در پایان داستان در می‌یابد که با پوشیدن یک پیراهن پسر دختر نمی‌شود، بلکه این رفتارهای اطرافیان با اوست که فرق می‌کند. او با همین لباس دخترانه کتک‌کاری مفصلی می‌کند، برنده‌ی مسابقه‌ی دو می‌شود و سرانجام به خانه برمی‌گردد. شاید این کتاب تنها یک تلنگر باشد.

* کارشناس مهمان

روباهی که می‌خواست خودش باشد

آزاده نجفیان*

روبی

نویسنده: حدیث لزر غلامی

تصویرگر: رودابه خائف

ناشر: افق (کتاب‌های فندق)

۸۸ صفحه

۱۵۰۰ تومان

* کارشناس مهمان

روبی روباه نوجوانی است که با مادر و ناپدری پولدار، اما خسیسش زندگی می‌کند. او با فرا رسیدن تابستان تصمیم می‌گیرد کاری پیدا کند تا مجبور نباشد از ناپدری‌اش پول توجیبی بگیرد. پس از جست‌وجوی بسیار در یک شغل عجیب استخدام می‌شود، اما مادرش این کار تازه‌ی او را دوست ندارد و سعی می‌کند جلوی او را بگیرد و با او درگیر می‌شود، اما در این درگیری دم روبی کنده می‌شود و او به بیماری «سر و تهی»، که مخصوص روباه‌های دُم‌کنده است، دچار می‌شود. روبی تمام جملات را سrote می‌گوید و این آغاز تابستان پر ماجرای اوست. روبی کمی با بقیه‌ی روباه‌ها متفاوت است و از نظر آن‌ها روباه کاملی نیست. در مدرسه به «روبی یک کلک» مشهور است، چرا که برخلاف روباه‌های دیگر تنها همان یک کلک روباه و زاغ را بلد است. اما او مصمم است مستقل شود و برای این آزادی و استقلال حتی حاضر است از دمش، که وزنه‌ی تعادل روباهی او است، بگذرد.

روبی داستان تمام نوجوانانی است که می‌خواهند مستقل و متفاوت باشند و برای این کار راهی طولانی و سخت در پیش دارند و در قدم نخست باید با خانواده‌ی خود روبه‌رو شوند. غلامی در این داستان، هر چند دنیایی خیالی که چاشنی طنزی قوی دارد آفریده است، اما عناصر این دنیا را با هوشمندی به گونه‌ای انتخاب کرده که به راحتی می‌توان محیط داستانی را با دنیای واقعی و شرایط یک نوجوان تطبیق داد. غلامی نوجوانان را دست‌کم نمی‌گیرد و از لحن و فضاسازی کتاب به خوبی پیدا است که آن‌ها را آگاه به شرایط و مشکلات اجتماعی و اقتصادی می‌داند.

روبی داستان انتخاب‌ها و تصمیم‌هایی است که یک نوجوان، برای بزرگ شدن، روزانه با آن‌ها روبه‌روست و پایان باز کتاب احترامی است که نویسنده به مخاطب نوجوانش و تخیل او گذاشته است.

کتاب‌های «فهرست لاکپشت پرنده»
و مجله پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان را
از کتابفروشی‌های زیر تهیه کنید

اگر

تهران، خیابان ۱۶ آذر، کوچه عبدی نژاد، شماره ۶ | تلفن ۸۸۹۸۵۰۴۹

ثالث

تهران، خیابان کریمخان زند، بین ایرانشهر و ماهشهر، شماره ۱۶۰ | تلفن ۸۸۳۲۵۳۷۶

چشمه

تهران، خیابان کریمخان زند، نبش میرزای شیرازی | تلفن ۸۸۹۰۷۷۶۶

شهرکتاب آراین

تهران، میرداماد، بین نفت و شمس تبریزی، مجتمع آراین | تلفن ۲۲۲۲۴۰۴۸

شهرکتاب ابن سینا

تهران، شهرک غرب، ایران زمین، جنب فرهنگسرای ابن سینا | تلفن ۸۸۰۸۹۵۹۴

شهرکتاب بهشتی

خیابان بهشتی، خیابان احمدقصر (بخارست)، نبش کوچه سوم | تلفن ۸۸۷۲۳۲۸۶

شهرکتاب گلدیس

تهران، فلکه صادقیه، نبش ستارخان، برج گلدیس | تلفن ۴۴۲۸۹۲۲۰

شهرکتاب مرکزی

تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به معلم | تلفن ۸۸۴۵۹۹۸۰

شهرکتاب هفت حوض

تهران، میدان هفت حوض، جنب شهرداری منطقه ۷ | تلفن ۷۷۹۰۵۳۱۴

کتاب افق

تهران، خیابان انقلاب، نبش کوچه اسکو | تلفن ۶۶۴۷۵۸۸۲

کتاب شهر

تهران، بهارستان، روبه‌روی بیمارستان طرفه | تلفن ۷۷۶۳۷۷۶۶